

НАЧАЛОТО НА ПЪТЯ

Академично слово на Ректора на НАТФИЗ проф. д.н.Любомир Халачев по случай първия учебен ден – 15 септември 2014г

Скъпи студенти, преподаватели и служители от Академията, ние имаме два тържествени празника в годината – 23 май, когато раздаваме дипломите и 15 септември, когато посрещаме новата учебна година.

Днес, на 15 септември аз искам както е традицията да пожелаая успешна година на преподавателите, служителите и студентите. И най-важното- да кажа тези встъпителни думи, които първокурсниците трябва да запомнят като част от учението си в Академията. Както знаете, аз ги казвам под формата на Академично слово.

Тази година академичното слово на Ректора носи названието „Началото на пътя“.

Пътя, по който вие ще тръгнете, уважаеми колеги-първокурсници, във всички случаи ще изисква от вас основни познания за това как човек трябва да се учи. И затова бих искал да ви посоча някои характеристики на това изкуство – изкуството да се учим. Кое е най-важното в опита на младия човек да се учи? Най-важното е да умее правилно да формулира своите въпроси. Това е половината от успеха. Другата половина е в умението да чуе отговора. Младият човек се състои изцяло от въпроси, а заобикалящият ни свят- от отговори на тия въпроси. Ученикът трябва да определи последователността на интересуващите го въпроси, като започне от най-важните. После да се настрои да възприема отговорите. Те са навсякъде- във всяко събитие, във всяка вещ. А добрият учител трябва да е готов да запълва празнините в знанията на своите ученици последователно и системно, като се стареа тези отговори да имат трайна следа. Този

подход се отнася за всякакъв тип учение – и медицина, и философия, и инженерни науки и в областта на изкуството, на което вие се посвещавате.

Великият Станиславски казваше на актьорите да търсят отговор на въпросите:

Кой съм? Към какво се стремя? Какво искам?

Защо го казваше? За да накара актьорите да се научат да мислят.

В спектакъла самият физически акт е важен, но ако зад него не стои ясна мисъл той се превръща в празен жест. И дори този жест да е ефектен, той остава неразбран звук за публиката.

По повод на неразбирането между зрителите и авторите Анджей Вайда е казал: За съжаление повечето недоразумения между режисьора и зрителите идват точно от това, че слабостта на произведението си кинотворецът иска да представи като негова оригиналност, а в неясната фабула вижда тайната му.

А известният американски режисьор Били Уайлдър допълва от своя практически опит: В добрите комедии има и болка, но също така и в комедиите главният герой трябва да извоюва малка победа, която публиката не очаква. Ако не уцелиш десетката, но си някъде наблизо, все пак върши работа.

Ще ви прочета откъс от едно прекрасно детско съчинение. То се съхранява в Педагогическия музей в Париж. Темата му е да се опише птица или бозайник. Ето как отговаря на този въпрос малкият французин : ”Птицата, за която ще пиша, е бухълът. Бухълът не се вижда денем, а нощем е по-сляп и от къртица. Не знам нищо особено за бухъла, затова ще продължа с друго животно, което си избирам – кравата.

Кравата е бозайник. Има шест страни: лява, дясна, горна и долна. В задната страна има опашка, от която виси четка. С тази четка се гонят мухите, за да не падат в млякото.

Мъжът на кравата е бикът. Бикът не е бозайник. Кравата не яде много, но онова, което изяжда, го яде на два пъти и така има достатъчно. Когато е гладна, мучи, а когато не казва нищо, значи, че вътре е пълна с трева. Краката ѝ стигат до земята. Кравите имат много развито обоняние, поради което можеш да ги подушиш от много далече. И заради това въздухът в полето е толкова чист. “

Кое е това, което трябва да запомним от този малък педагогически урок. Защото той явно с нещо е интересен, в противен случай защо да го пазят в музей. И то педагогически! Аз мисля, че поставен по този начин въпросът има един отговор: Детето е положило извънредно старание да отговори на важен въпрос и то по възможно най-подробния начин. Старанието му личи от опитите да обхване въпроса от всички страни, макар че информацията му за света не е голяма. Ние трябва да се научим на старание и желание за успех в отговорите от този малък французин. Не случайно старите философи казват, че важна е сеитбата, а не реколтата. Добрият опит струва повече от резултата.

Но вие ще започнете първата си година точно с опити по овладяване на форми и техника. И тъй като работата по изучаване на формите и техниката, с която се прави изкуство, често ще ви изправят пред въпроса-прав ли съм или греша – и от отговора ще зависи вашето бъдеще искам да ви подсказва някои отговори. Първо трябва да знаете, че ако веднага не намерите отговор- не изпадайте в униние или паника. Този въпрос е нарочно заложен така, труден за отговор, за да се насочат хората към въпроси, на които в момента могат да отговорят и така, стъпка по стъпка, да стигат до отговорите и на важните въпроси. Човек може да греша, важно е да се научи да поправя грешките си. И да формулира философските въпроси в живота, като този: Кое е добро и кое е лошо? Достатъчно е само на този въпрос да отговориш. Ако ти знаеш отговора на

този въпрос, ти ще знаеш ежедневно как да постъпваш. Не е нужно да мислиш как ще се развие животът ти, ако до двайсет и пет години не получиш отговори на всички въпроси! Достатъчно е просто да знаеш кое е добро и кое лошо - и да постъпваш според това си знание.

Японците разбират интуитивно, че внимателното отношение между хората под формата на вежливост е тайната, която осигурява гладката работа на обществения механизъм, нормалната дейност на обществото във всичките му прояви – работа, учение, здравеопазване, изкуство. Без нея частите ще започнат да стържат една в друга и да се износват. Тази вежливост е по-добра, отколкото грубата невъзпитаност често продавана от европейците за естествено държане. Затова японците казват, че важен е пътят – щастието е страничен продукт от движението в правилната посока.

Някои изследователи на японския характер приписват тази „тайна“ на особеностите на японския характер. Няма тайна в този подход. Нужно е само огромно желание за работа в екип, в колектив, която е в основите на всеки успех. И тъй като от днес вие поемате по сложен и криволичещ път, който надяваме се ще ви изведе (след много, много работа!!!) до успехи в личен, национален и международен план- искам да ви пожелаая три неща.

- Опитайте се да бъдете добри и приятелски настроени към своите колеги и преподаватели.
- Опитайте се да разберете през тези четири години кое е добро и кое – лошо. Като категория от живота, не става дума само за изкуството.
- Бъдете здрави и силни, за да можете да посрещнете спокойно всички предизвикателства на учението.

На добър час!